

Colecció nàutica Ybarra-Muñoz

Autor: Victòria Ruiz

Data de publicació: 16-08-2013

Un llibre de la historiadora de l'art Natàlia Barenys sobre objectes nàutics exposa que En Colom era català i que la marina castellana s'ha atribuït gestes de la catalana

Natàlia Barenys: Colección náutica Ybarra-Muñoz, ed. Igol, Esplugues de Llobregat, 2013.

Catàleg de la col·lecció d'objectes nàutics (joies, models, mitjos bucs, prototips i instruments nàutics), del col·leccionista sevillà resident a Barcelona, Juan Ybarra, amb peces alemanyes, franceses, angleses, austríaques, holandeses i italianes, dels segles XVI al XX. Moltes de les joies en forma de nau –de plata, esmalt, corall, ivori, os de vedella i espines de peix– procedeixen de la magnífica col·lecció del metge català Raül Roviralta, feta sota l'assessorament del pintor Domènec Carles.

Una investigació en profunditat de l'origen de les joies nàutiques ens conduiria, en molts casos, a la confirmació d'un clar predomini en els camps de l'orfebreria, coneixements navals, comerç marítim i relacions diplomàtiques d'alt nivell amb diferents estats europeus (amb l'obligat intercanvi de regals en forma de joies), en tot l'àmbit de les terres catalanes de l'Edat Mitjana, des de Ramon Berenguer IV, i la successiva expansió del Casal de Barcelona pel Mediterrani, fins a la Casa d'Àustria.

Per exemple, les naus de corall tenen relació iconogràfica directa amb l'anada a Amèrica de Colom, la nau del qual va embarrancar en un escull de corall. Naus de corall en miniatura com les de la col·lecció van ser creades per orfèvres jueus catalans, expulsats de Barcelona pels Reis Catòlics, i que instal·laren els seus tallers a Trapani (Sicília) durant generacions. En el cas dels nef de plata sobredaurada (vaixell per a guardar estris de menjar, copa, saler, etc., que es col·locava damunt la taula, per destacar el comensal principal, normalment el rei), tenen un origen incert, si bé apareixen documentats, amb la mateixa funcionalitat, i amb el nom de "barca", en inventaris del rei Martí i de Pere III.

En qualsevol cas, l'interès del catàleg rau també en el fet que es diu sense embuts que Colom era català –en parlar de la rèplica del model de la Coca de Mataró, feta pel recentment traspasat Joan Prim i Terrades–, i que la marina

catalana ha estat al llarg de la història sempre a l'avantguarda (en la construcció de coques, naus, galeres, barques de mitjana, remolcadors a vapor, tant reals, com en models i en mitjos bucs), a diferència de la castellana, que en general el que ha fet és atribuir-se els mèrits d'aquella, a la vegada que impedia als catalans el comerç amb les Índies. Coses que ja han estat dites, però que difícilment poden ser publicades –avui per avui– en castellà, en l'entorn d'una certa aristocràcia andalusa, més o menys catalanitzada –no de llengua, però sí amb l'art–, i que en acceptar-les ha fet prova d'un innegable sentit de justícia.

Victòria Ruiz

Historiadora de l'Art